

άπλη—μιά μουσική που τρέχει άβιαστη, σαν τὸ κρυστάλλινο νερὸ διάφανου ρυακιοῦ.—«Ἡ μουσική τοῦ Βάρβου γλη εἶναι λιγόσταγη καὶ καθαρὴ σαν τὸ κρυστάλλινο νερὸ Ἑλληνικῆς βρυσούλας», ἔγραψε κάποτε ἐπιγραμματικά ὁ Ριάδης. Ἡ λιγόσταγη ὁμως αὐτὴ μουσική ἔχει συγκεντρωμένα μέσα της ὅλα τ' ἄδολα στοιχεῖα μιᾶς ἀγνῆς ἐμπνεύσεως, που πέρασε ἀπὸ τὸ διύλιστήριον τοῦ νεοκλασικισμοῦ τῆς τέχνης. Ὁ Βάρβουγλης εἶναι ἕνας λυριστῆς πλημμυρισμένος ἀπὸ μουσικὴ εὐαισθησία. Μὰ ἡ εὐαισθησία τοῦ αὐτὴ εἶναι ἀπολύτως πειθαρχημένη. Ὑποτάσσεται σ' ἕνα διάγραμμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν παρεκκλίνει ποτέ. Εἶναι ὁ καλλιτέχνης τῆς Ἑλληνικῆς γραμμῆς. Οἱ λιτὲς κι' εὐγενικὲς γραμμὲς τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν, που μιλοῦν σιὸ πνεῦμα ἐξίσου ὄσο καὶ στὴν ψυχὴ μὲ τὸ ἀπᾶλό τους διάγραμμα μέσα στὴ φωτεινότητα διαύγεια τῶν Ἑλληνικῶν αἰθέρων, ἀντιφεγγίζουν τὸ φῶς τους στὴ μουσικὴ τοῦ Βάρβουγλη. Τὸ ἀρμονικὸ φόντο τους διακρίνει ἕνας ἐμπρεσιονισμὸς ἐντελῶς δικός του. Μιὰ θεληματικὴ καὶ συνειδητὴ ἀπλότης τῶν τεχνικῶν μέσων, χωρὶς ἐκμετάλλευση τόσων ὥραιων καὶ πρωτότυπων μουσικῶν ἰδεῶν. Εἶναι αὐτὸ τὸ μυστικὸ τῆς τεχνοτροπίας του. Στὴ μουσικὴ τοῦ Βάρβουγλη κυριαρχοῦν οἱ τρεῖς Ἑλληνικὲς ἐνότητες: Ἡ κίνηση, τὸ ρυθμικὸ βᾶδισμα τῆς κεντρικῆς ἰδέας, οἱ ὑπέροχες ὑποβλητικὲς μελωδίαι καὶ ἀποτελοῦν ἕνα ἀδιάσπαστο σύνολο.

Ὁ Βάρβουγλης ἔγραψε ἕνα μελόδραμα σὲ τρεῖς πράξεις: τὴν Ἀγία Βαρβάρα, ἐπάνω στὸ ὁμώνυμο δράμα τοῦ Σκίπη. Ἐνα συμφωνικὸ ποίημα Τὸ Πανηγύρι γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα. Τὴν Ποιμενικὴ Σουίτα γιὰ ὀρχήστρα. Ἐνα μονόπρακτο λυρικὸ ἔργο: Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἀγάπης. Ἐνα Καπρίτσιο γιὰ βιολοντσέλλο μὲ ὀρχήστρα. Μιὰ Ραψωδία γιὰ πιάνο μὲ ὀρχήστρα. Δύο Κουαρτέττα γιὰ ἔγχορδα. Μιὰ Σονατίνια γιὰ πιάνο. Δώδεκα συνθέσεις γιὰ πιάνο.

Μιὰν ἐξαιρετικὴν θέσιν στὸ συνολικὸ ἔργο τοῦ Βάρβουγλη κατέχουν δυὸ τραγοῦδια του: Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀγῶγι ἀτὴ ἐπάνω στὸ ὁμώνυμο ποίημα τοῦ Σκίπη, καὶ ἡ Εὐρυκόμη ἐπάνω στὸ ὁμώνυμο ποίημα τοῦ Σολωμοῦ. Τὸ πρῶτον εἶναι μιὰ ἀριστουργηματικὴ μπαλλάντα, που παίρνει στὸ τέλος μιὰ φόρμα ἐλεγείας μετὰ τὸν βραχυχρόνιον δραματικὸν ἐλιγμό της. Ἡ Εὐρυκόμη μεταγγίζει δλη τὴν ἄδολη συγκίνηση τοῦ ἀγνότατου Σολωμικοῦ λυρισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὀλοκληρῶνει σὲ μουσικοὺς κυματισμοὺς καὶ σὲ πλαστικώτατες μελωδικὰς στροφές. Τὸ μουσικὸ δῶμα τοῦ Βάρβουγλη Ἀγία Βαρβάρα δονεῖται ἀπὸ ἕνα ἐνδόμυχο βα-

θύτατο μυστικισμό, καὶ ξετυλίγει σ' ἕνα μουσικὸ ἀναπτέρωμα τὴν κεντρικὴν διήκουσα ἰδέαν τοῦ ἔργου. Τὸ Πανηγύρι εἶναι ἕνα ἔργο γεμάτον ἀπ' τὴν νοσταλγίαν τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς, τὴν ὁποῖαν ὄνειρεύεται ὁ ξενητεμένος συνθέτης στὸ Παρίσι καὶ τὴν πραγματοποιεῖ σὲ μιὰ στιγμὴ εὐτυχισμένης ἐμπνεύσεως. Ἡ Ποιμενικὴ Σουίτα εἶναι ἕνα ἑλληνικώτατον ἔργο εὐτυχισμένης ἐμπνεύσεως, ἕνα συμφωνικὸν εἰδύλλιον γεμάτον ἀύθορμητισμόν. Τὸ Τραγοῦδι τῶν τσομπάνων κοντὰ στὸ ἔρημο κκλήσι εἶναι ἕνας μαγεμένος ἀντίλαλος τῆς ἄδολης φυσιολατρικῆς χαρᾶς τῶν ἀγνῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ τελικὸς χορὸς συνδυάζει τὸν ἄκρατον διονυσιασμόν μὲ τὰ φωτερά Ἀπολλώνια μουσικὰ στοιχεῖα.

Ὁ ΠΕΤΡΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ γεννήθηκε στὴ Νίγη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας στὰ 1892 καὶ σπούδασε στὸ Παρίσι μὲ τὸν Ἀλμπέρ Βόλφ, καὶ ἀργότερα τὴ σύνθεσιν μὲ τὸν Ἀλμπέρ Ρουσέλ, τὸν διάσημον σύγχρονον Γάλλον συνθέτη. Στὰ μακρὰ χρόνια τῆς διαμονῆς του στὴ Γαλλικὴ πρωτεύουσα, ὁ Πετρίδης εὐτύχησε νὰ ἰδῆ τὰ ἔργα του κρινόμενα ἀπὸ ἐξέχοντας Γάλλους κριτικούς ὅπως ὁ Ἀνρὺ Πρυιέρ, διευθυντῆς τῆς Revue Musicale, ὁ Φελίξ Μαρτύ, καὶ ὁ Boris de Schloezer. Οἱ γνώμες τους εἶναι κολακευτικώτατες γιὰ τὸν Ἑλληνα συνθέτη. Ὁ Μαρτύ γράφει γιὰ τὶς δυὸ Σονάτες τοῦ Πετρίδη γιὰ βιολοντσέλλο καὶ πιάνο, καὶ φλάουτο καὶ πιάνο, τὰ ἐξῆς ἐπὶ λέξει:

«Ὁ Πετρίδης παρουσιάζει μιὰ ἐντελῶς δική του μουσικὴ προσωπικότητα. Ἡ μουσικὴ γλῶσσα που μιλεῖ, λυτρωμένη ἀπὸ κάθε μάταιον φορτίον, συχνὰ μᾶς δείχνει μιὰν ἀγριωπὴν ὀρμήν, κι' ἔχει ἕνα ἰδιότυπον θέλητρο, που καμμιά ἐκζήτηση, οὔτε προσποιητὴ χάρις, δὲν ἐξασθενεῖ ποτέ. Ἡ γερὴ ἀντιστικτικὴ ἐργασία τοῦ Πετρίδη μᾶς δίνει μιὰ περίεργη ἐντύπωση κλασικισμοῦ, τὴν ὁποῖαν δὲν κατορθώνουν νὰ ταραξοῦν τὰ συχνὰ καὶ τόσο ἀσφαλῶς ὑπολογισμένα ἀρμονικὰ του τολμήματα. Τὴ Σονάταν γιὰ βιολοντσέλλο καὶ πιάνο διέπει μιὰ ἐξόρμησις πρὸς διαρκὴ ἐντατικότητα τῶν ἡχῶν. Ἡ Σονάταν γιὰ φλάουτο καὶ πιάνο εἶναι γεμάτη φῶς καὶ μουσικὴ ἀτμοσφαῖρα. Ὁ Πετρίδης βαδίζει σταθερὰ τὸ δρόμον του μὲ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν αὐτοπεποίθησιν που δὲν κάνουν καμμιά παραχώρησιν, οὔτε ἀκόμη στὸν καιρὸ που οἱ παραχωρήσεις ἐξασφαλίζουν τὴν ἀμεση ἐπιτυχίαν».

«Ἐξόχως ἐνδιαφέρουσες εἶναι οἱ μελωδίαι τοῦ Πετρίδη, γράφει ὁ Boris de Schloezer. Γεμάτες μουσικὴ οὐσία καὶ ἀύθορμητισμόν, ἔχουν μιὰ διεξοδικὴν ἐκφραστικότητος καὶ ἕνα μουσικὸν θέλητρο. Καμμιά τάση νὰ καταπλήξῃ, οὔτε γιὰ νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν ἀκαίρου ἐπιστημοσύνης, δὲν ἐξαθεῖ τὸν Ἑλληνα συνθέτη στὸν ἐκβιασμόν».

της μουσικής του προσωπικότητας, που ξέρει να δημιουργήσει την κατάλληλη ατμοσφαίρα στο κάθε τραγουδί. Στο Τραγουδί του κλαδέματος (Chanson du serfage) με τις ιδιότυπες βουκαλιζ και τις παράξενες αρμονίες του, ο Πετρίδης δημιουργεί ένα έξοχος ευτυχισμένο σύνολο, το οποίο ζωοποιείται και χρωματίζεται θαυμάσια με τον έθνικό χαρακτήρα της μουσικής του συνθέτη. Ο κύκλος των τραγουδιών Θρούλος άγίας της του Λάμπρου Πορφύρα, παρουσιάζει μια πληρότητα μουσικής έκφρασης, μια σταθερότητα ασάλευτη στη συνολική δημιουργία των διαφόρων τραγουδιών που συνδέει και συμπληρώνει και φωτίζει το χρώμα και το αρμονικό σχέδιο. Ο κύκλος αυτός είχε ένα δραματικό ποίημα ομοιογενές και αδιαίρετο μουσικώς, με την πλούσια μελωδική ύψη του απλή, βαθειά και ελκρινή, που φέρει μια σφραγίδα απόλυτως προσωπική του συνθέτου».

Από τα πρώτα αυτά έργα της νεότητός του, που προκάλεσαν τόσες τιμητικές κρίσεις, ο Πετρίδης έφθασε σήμερα σ' ένα καταπληκτικό σημείο εξέλιξης, και η Βυζαντινή Θυσία του και δύο Συμφωνίες του που παίχθηκαν τώρα τελευταία στο Λονδίνο, στο Παρίσι και στις Βρυξέλλες, σημείωσαν θριαμβευτικές επιτυχίες. Το μουσικό του έφοδιο είχε μεγάλο στη χρονολογική απαρτίωση: Οι μελωδίες Άχτίδα, Νανούρισμα, ο κύκλος Θρούλος της άγίας, η Εισαγωγή επάνω σε δύο Έλληνικά θέματα, το Πανηγύρι σε τρία μέρη και οκτώ mouvements, οι Κλέφτικοι χοροί που παίχθηκαν στα Concerts Colonne με τη διεύθυνση του Πιερνέ, η Kammer Symphonie για έννεα όργανα έγχορδα και ξύλινα πνευστά, το Concerto Grosso για πνευστά ξύλινα, χάλκινα, και δυο τύμπανα, η Κλέφτικη Συμφωνία σε τέσσερα μέρη, η Έλληνική Σουίτα σε πέντε μέρη: Πρελούδιο — Παστοράλ — Σκέρτσο — Νανούρισμα — Χορός, που παίχθηκε στα Concerts Straram των Παρισίων. Οι Γάλλοι κριτικοί εξαίρουν τη διαύγεια της ένορχηστρώσεως του έργου, την ανεξαρτησία των θεμάτων που κυριαρχούν χωρίς να στηρίζονται στο αρμονικό φόντο, και την περίτεχνη πολυφωνική επεξεργασία που βασίζεται στα ίδια της μέσα — la polyphonie setient par ses propres moyens χαρακτηρίζουν τη Σουίτα αυτή ως musique pure, και χειροκροτούν τη χρήση της διτονίας (bi-tonalité), την οποία ο Έλληνας συνθέτης χειρίζεται με μεγάλη δεξιότητα.

Ο Πετρίδης έγραψε μια Όπερα, τη Ζεμφύρα, επάνω σε λιμπρέττο παρμένο από το γνωστότατο διήγημα του Δροσίνη, Το βοτάνι της άγίας

της. Η μουσική διατύπωση και η σκηνοθεσία του έργου αυτού είχε έντελως συγχρονισμένη. Υιοθετεί στη διαδρομή των τριών πράξεων και των εξη εικόνων του έργου την αισθητική του κινηματογράφου. Κάθε εικόνα έχει και ξεχωριστό πρελούδιο, χορούς και χορωδίες. Στη δεύτερη περίοδο των έργων μεγάλης πνοής του Πετρίδη ανήκουν ο Διγενής Άκρίτας, έπική Συμφωνία σε έννεα μέρη που συνδέονται με σφιχτή και συγκεντρωμένη συνοχή μεταξύ τους: Η νεότης του Διγενή — Ρεμβασμοί παλληκαριού — Η άρπαγή της Εύδοξίας — Είδύλλιο — Το στρατόπεδο των Απελατών — Ο Διγενής και η Μαξιμώ — Μάχη — Χοροί των Απελατών — Μέσα στους κήπους, στις δχθες του Εύφρατη — Ο θάνατος του Διγενή και της Εύδοξίας.

Όπως φαίνεται από τους τίτλους της, η Συμφωνία αυτή του Πετρίδη είναι κατ'εύθειαν έμπνευσμένη από το Βυζαντινό έπος του Άκρίτα. Είναι αυτούσιος ο Διγενής — συμφωνικό έπος γεμάτο από δυναμικές πηγές δραματικότητας, που ξεσπάνουν αθόρμητα στην πλοκή και την έναλλαγή των μουσικών εικόνων. Με την άγνη Έλληνική αυτή έμπνευση ο συνθέτης συντονίζει, με μιάν απόλυτα ομοιογενή και Ισοδύναμη δυναμικότητα, την αισθητική και τεχνική έξωτερικευση του έργου του, που είναι έντελως συγχρονισμένη και συνειδητοποιείται με όλα τ' αποκτήματα της σύγχρονης τέχνης.

Τά άλλα έργα μεγάλης πνοής του Πετρίδη είναι: πέντε Συμφωνίες, από τις οποίες η Δεύτερη φέρει τον τίτλο Συμφωνία της Πίνδου, έμπνευσμένη από τον Έλληνοαλβανικό πόλεμο. Η Βυζαντινή Θυσία — (Πρελούδιο, Άρια και Φούγκα). Ο Πραματευτής, χορόδραμα σε δυο εικόνες έμπνευσμένο από το ομώνυμο ποίημα του Γρυπάρη. Τά Κονσέρτα με όρχηστρα δύο για πιάνο, ένα για δυο πιάνο, ένα για βιολοντσέλλο, ένα για βιολί, ένα για κλαρινέττο. Δύο Χορικά και Παραλλαγές επάνω σε Βυζαντινά θέματα. Η Ιονική Σουίτα. Κονσέρτο για μεγάλη όρχηστρα. Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου, για μεγάλη όρχηστρα. Άττική Σουίτα, για όρχηστρα. «Missa Solemni», Μεγάλη Λειτουργία Βυζαντινού ρυθμού για σόλι, Χορωδία, και μεγάλη όρχηστρα. Άγιος Παύλος Όρατόριο για άφηγητή, Σόλι, Χορωδία και μεγάλη όρχηστρα.

Σ' όλα του αυτά τά έργα ο Πετρίδης παρουσιάζει μια ξεχωριστή προσωπικότητα με την άγριωπή όρμη, τη Δωρικότητα

καὶ τὸν αὐστηρὸ καὶ ἰδιότυπο χαρακτήρα τῆς μουσικῆς του.

Ὁ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΕΒΙΔΗΣ εἶναι ἓνας ποιητὴς τοῦ ἤχου, ποὺ ἐπέτυχε νὰ πραγματοποιήσει στὴ μουσικὴ του πρωτόφαντες κι' ἀποκαλυπτικὲς ἐκδηλώσεις. Ὁ ἰδιότυπος αὐτὸς ἠχητικὸς ἐφευρέτης πλανᾶται σὲ ὑπερκόσμιες ἠχητικὲς σφαῖρες πλημμυρισμένες ἀπὸ φῶς. Ἡ τεχνοτροπία αὐτῆ τοῦ Λεβίδη περιβάλλει ὅλη τὴ μουσικὴ του μὲ μιὰ ξεχωριστὴ ἀτμοσφαῖρα ποὺ παραπλανᾶ τὴν αἴσθησι. Κατὰ βάθος ὁμοίως ὁ Λεβίδης εἶναι ἓνας ὀρθόδοξος μουσικός, καὶ βασιλεῖ τὴν ὀρθοδοξίαν του στοὺς αἰώνιους νόμους τῆς τέχνης καὶ στίς αἰώνιες ἀρχὲς ποὺ διέπονται ἀπὸ τὴν ἔλξη τοῦ ἤχου στὸ Ἄπειρο. Ὁ Λεβίδης πρεσβεύει ὅτι ὁ μουσικὸς ρυθμὸς καὶ ἡ ἀρμονία τῆς μουσικῆς προϋπάρχουν μέσα στὴ δημιουργία. Γι' αὐτὸ στὴ δημιουργία ζητᾷ ν' ἀνεύρη τὰ αἰώνια αὐτὰ στοιχεῖα καὶ μὲ τὴν τέχνην του νὰ τ' ἀποκαλύψῃ στὸν κόσμον.

Ὁ Λεβίδης γεννήθηκε στὰς Ἀθήνας στὰ 1886 καὶ σπούδασε στὸ Μόναχο μὲ τὸν Κλόζε καὶ τὸν Φέλιξ Μόττλ, καὶ ἀνωτέρα συνθετικὰ μὲ τὸν Ρίχαρντ Στράους, ὕστερα πῆγε στὸ Παρίσι, ὅπου ἔμεινε εἰκοσιδύο χρόνια, καὶ εὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὰ περισσότερα ἔργα του νὰ παίζονται στὰ Concerts Colonne μὲ τὴ διεύθυνση τοῦ Γκαμπριέλ Πιερνέ, στὰ Concerts Pasdeouir, στὰ Concerts Rouges καὶ μὲ ἄλλες ὀρχήστρες μὲ τὴ διεύθυνση τοῦ Κουσεβίτσκι. Ὁ Λεβίδης ἔγραψε τὰ ἔργα του στὸ Παρίσι. Στὴν πρώτη του νεότητι ἔγραψε τὴ Ρωμαντικὴ Σονάτα σὲ φάλασσον, ἔργο κυκλικῆς φόρμας, τὴς Variations γιὰ ἓνα φλάουτο, δύο κλαρίνα, ἓνα ἀγγλικὸ κόντρο, ἓνα σαξόφωνο, ἓνα κλαρίνο μπάσο, μιὰ τρομπέτα, ἓνα πιάνο, μιὰ ἄρπα, καὶ κρουστά. Ἐγραψε ἀκόμη τὰ ἑξῆς ἔργα: Diverissement γιὰ σόλο ἀγγλικὸ κόντρο καὶ Αἰολικὴ ὀρχήστρα, ἄρπες, ἔγχορδα, τσελέστα καὶ κρουστά. Ἐνα συμφωνικὸ ποίημα: Ὁ Βοσκός καὶ ἡ Νεράϊδα, μὲ μπαλέτο ποὺ χορεύθηκε ἀπὸ τὴν Ida Rubinstein. Μιὰ σειρά ἀπὸ τὰ Ραμπάγια τοῦ Ὁμάρ Καγιάμ. Ἐνα συμφωνικὸ ποίημα: Ἡ Σειρήνα μὲ σόλο τραγοῦδι. Ἐνα συμφωνικὸ ποίημα γιὰ βιολί μὲ ὀρχήστρα La Terre dans l'Éspace, συμφωνικὸ ποίημα γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα. Πολλὰ Ἑλληνικὰ τραγοῦδια. Ἐνα συμφωνικὸ ποίημα γιὰ τὰ ἠχητικὰ κύματα Μαρτενὸ μαζί μὲ ὀρχήστρα. Μιὰ ὠδὴ De Profundis.

Στὰς Ἀθήνας, ὅπου μένει τὰ τελευταῖα χρόνια, ὁ Λεβίδης ἔγραψε: ἓνα Κουαρτέτο ἐγχόρδων, τὸν Ἀρχαῖκὸν Ὑμνον γιὰ κουϊντέττο ἐγχόρδων, ἄρπα, ὄμποε καὶ κρουστά, τὴ Νεκρικὴ Πομπή, μεγάλο συμφωνικὸ ποίημα γιὰ χορωδία καὶ ὀρχήστρα, ποὺ

γράφηκε γιὰ τὴ μετακομιδὴ τῶν σκηνωμάτων τῶν βασιλέων στὰς Ἀθήνας. Ἐνα ποίημα Χορογραφικὰ ἰστροφαί, καὶ πολλὰ τραγοῦδια. Ὁ Λεβίδης διακρίθηκε ἐξαιρετικὰ στὸ Παρίσι γιὰ δύο ἀνακοινώσεις ποὺ ἔκαμε στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Καλῶν Τεχνῶν γιὰ τὴν ἔλξη τῶν φθόγγων στὸ μουσικὸ Ἄπειρο καὶ τὴ σχέση τῶν φυσικῶν φαινομένων μὲ τὴν Τέχνην, καὶ ἀπέδειξε μὲ τὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας τὸν μουσικὸ λόγον τοῦ ὕψους τοῦ ἤχου. ἐν ἀναλογία μὲ τὸν μαθηματικὸ λόγον τῆς καμπύλης τῆς παλιρροίας καὶ τῆς ἀμπώτιδος στὸν Ὠκεανό. Τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτὰ ἐφόδια τοῦ Ἑλληνα συνθέτου τὸν ἀνέδειξαν ἀξιο νὰ καθέξῃ τὴν εἰδικὴ καθηγητικὴ ἔδραν στὸ Ὠδεῖο τῶν Παρισίων.

Ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΟΝΗΡΙΔΗΣ γεννήθηκε στὴν Πόλη στὰ 1892. Ἀπὸ τὰ πρῶτα παιδικὰ του χρόνια ποτίσθηκε μὲ τὸν ἐνδομυχολυρισμὸ τῆς γνήσιας Βυζαντινῆς Τέχνης, τὸν διάχυτο μέσα στίς ἱστορικὲς ἐκκλησίες ποὺ διατηροῦν τὴν ἀφραστηψυχικὴ γοητεία καὶ τὸν ἱερὸ προφητισμὸ τῆς μεγάλης παραδόσεως. Ἐζησε μιὰ ὀλόκληρη μουσικὴ ζωὴ στὸ Παρίσι καὶ στὸ Βέλγιο. Ὁ Πονηρίδης εἶναι ἓνας εὐλαβικὸς μουσικὸς ψυχογράφος. Μέσα στὸ ἔργο του βλέπουμε νὰ διαγράφονται ὀλόκληρα ψυχικὰ τοπία,—ἄλλοτε σκιασμένα ἀπὸ τοὺς πέπλους μιᾶς ἀρμονίας ὑποβλητικῆς κι' ἀσύλληπτης, περίτεχνα ὑφασμένους γύρω ἀπὸ τῆς μουσικῆς εἰκόνας, ἄλλοτε θριαμβικὰ κι' ἀνάγλυφα, μέσα σὲ φῶς καὶ σὲ λαμπράδα.

Σπούδασε στὴν ἀρχὴ βιολί στὸ Ὠδεῖο τῶν Βρυξελλῶν μὲ τὸν Ἰζαί, καὶ ὕστερα τὴ σύνθεσιν στὸ Παρίσι μὲ τὸν μεγάλο διδάσκαλον Vincent d'Indy. Τὰ περισσότερα ἔργα τοῦ Πονηρίδη παίχθηκαν στὸ Παρίσι μὲ μεγάλη ἐπιτυχία καὶ ὁ μουσικὸς ἐκδοτικὸς οἶκος Σαλαμπέρ περιλαμβάνει τίς συνθέσεις του γιὰ πιάνο στὴ σειρά: «Τ' ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων συγγραφέων συνθετῶν» κοντὰ στὰ ἔργα τοῦ Ραβέλ, τοῦ Debussy, τοῦ Ἀλπενίτς, τοῦ Γκραϊνάδος, τοῦ Χόνεγκερ, τοῦ Μαλιπιέρο καὶ τοῦ Φλοράν Σμίττ.

Ὁ Πονηρίδης ἔγραψε τὰ ἑξῆς ἔργα: Ἡ Χώρα ποὺ δὲν πεθαίνει, συμφωνικὸ ποίημα ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸν ὁμῶνυμο κύκλον τοῦ Παλαμά. Ἐνα Ἑλληνικὸ μπαλέτο. Τρία Βυζαντινὰ μέλη—Κύριε—Ἄγιος—Κοινωνικόν, γιὰ χορωδία μὲ ὀρχήστρα. Μιὰ μεγάλη Καντάτα γιὰ χορωδία ἐξάφωνη, μὲ ἓνα συμφωνικὸ Πρελούδιον στὸ τροπάριον τῆς Κασσιανῆς. Ἐνα Offertoire καὶ μεγάλη Φούγκα γιὰ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανον. Τὸ Συμφωνικὸ Τρίπτυχον γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα ἐγχόρδων. Ἐνα Κουαρτέτο. Δύο Σεπτέττα. Τέσσερα Πρελού

δια για ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο. Μουσικὴ σκηπὴς γιὰ τὰ ἐξῆς ἔργα: Ἀντιγόνη, τοῦ Σοφοκλέους, *Les Caprices de Marianne τοῦ Μυσσέ, Georges Dandin τοῦ Μολιέρου, Ἡ Χιονάτη βασιλίτσα τοῦ Ἄντερσεν, μιὰ Κωμῶδία τοῦ Μπεναβέντε. Ἔργα γιὰ πιάνο: Ρυθμοί, Πρελούδια, Σονάτα, Φούγκες, Σκέρτσο, Ἑλληνικοὶ χοροὶ καὶ Ἀττικὴ Σουίτα. Μιὰ Ἑλληνικὴ Σονάτα γιὰ βιολί με πιάνο. Τραγούδια Ἑλληνικά καὶ Γαλλικά ἐπάνω σὲ στίχους τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Μαλακάση, τοῦ Καβάφη, τοῦ Πορφύρα, τοῦ Σικελιανοῦ, τοῦ Κρυστάλλη.

Ὁ Πονηρίδης ἔχει τὴ θέση του στὴ σειρά τῶν αἰσθητικῶν ἐξελιγμένων συνθετῶν μετὰ τὴ σφραγίδα μιᾶς ἐκ γενετῆς εὐγενείας. Γνωρίζει ὅλα τὰ μουσικὰ μιᾶς ὑπερούσιας τέχνης, καὶ τὰ φανερώνει στὴ μουσικὴ διαλεκτικὴ του, φωτισμένη ἀπὸ ἔντονο φῶς. Ἡ ὀρχήστρα του συνδυάζει τὴν αἰσθητικὴ λεπτότητα μιᾶς συνεκτικῆς ὡς τ' αὐθόρμητα ἐπεισόδια μουσικῆς γραφῆς, μετὰ τὸ ἠχητικὸ μεγαλεῖο τῶν μεγάλων ἠχητικῶν μαζῶν. Τὰ παιγνίδια τῶν Ἑλληνικῶν του ἠχοχρωμάτων συναποτελοῦν ἓνα μωσαϊκὸ σπάνιας τεχνικῆς ἐπεξεργασίας. Οἱ ρυθμοὶ του εἶναι ἐξευγενισμένοι ὡς τὸν ἄκρατο διονυσιασμό τους. Ἡ μουσικὴ του ὑπόσταση εἶναι ἀπόλυτα ἰσορροπημένη. Εἶναι προφανές ὅτι ὁ Ἕλληνας αὐτὸς συνθέτης ἔχει διαγράψει μετὰ σταθερὸ χέρι ἀόστηρὰ τὰ σύνορα τῆς τεχνοτροπίας του. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο κινεῖται μετὰ ὅλη τὴν ἀνεση τῆς πολυτροπίας καὶ ὄλων τῶν αἰσθητικῶν συνδυασμῶν, χωρὶς νὰ διαψεύσῃ τὸν ἑαυτὸ του οὔτε στὴ μουσικὴ οὐσία τῶν ἔργων του, οὔτε στὴν ἔμπνευσή του, οὔτε στὸ μετρημένο Βυζαντινὸ Ἀνατολισμὸ του. Στὶς σκηπικὲς του ὑποκρούσεις καὶ τὰ μπαλέτα του, ὁ Πονηρίδης ἀναδείχεται ἓνας ἐξάριστος μουσικὸς διακοσμητῆς. Ἐνας σπάνιος λαξευτῆς τοῦ ἤχου καὶ τῆς μουσικῆς φόρμας. Στὶς μικρὲς αὐτὲς παρτισιδὸν κυριαρχεῖ τὸ πνεῦμα, ἡ χάρις καὶ ὁ λυρισμὸς ποὺ κυμαίνεται μέσα στὰ σύνορα τοῦ εἰδυλλιακοῦ καὶ τοῦ δραματικοῦ Ὁραίου.

Ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ εἶναι ὁ παγκόσμιος φημισμένος ἀρχιμουσικός, ποὺ δόξασε τὸ ἑλληνικὸ ὄνομα στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερικὴ καὶ πῆρε τὴν πρώτη θέση μέσα σ' ὅλους τοὺς σύγχρονους διάσημους διευθυντὰς ὀρχήστρας, μετὰ τὸν τελευταῖο διορισμὸ του στὴ θέση τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Φιλαρμονικῆς Ὀρχήστρας τῆς Νέας Ὑόρκης. Γεννήθηκε στὰς Ἀθήνας στὰ 1896 καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν στὰ 1916 πῆγε στὰς Βρυξέλλας, ὅπου σπούδασε σύνθεση μετὰ τὸν Γκίλσον, καὶ κατόπι στὸ Βερολῖνο, ὅπου σπούδασε μετὰ τὸν με-

γάλο Μπουζόνι. Στὸ Βερολῖνο ἔμεινε ἔξη χρόνια καὶ διωρίσθηκε δεύτερος «καπελλομῆστρ» τῆς Κρατικῆς Ὀπερας. Στὰ 1926 ἐπέστρεψε στὰς Ἀθήνας, καὶ διακρίθηκε ἐξαιρετικὰ στὴ διεύθυνση τῆς Ἑλληνικῆς Συμφωνικῆς Ὀρχήστρας, ἡ ὁποία εἶναι δημιουργημὰ του. Ἡ περίπτωση τοῦ Μητροπούλου εἶναι μοναδικὴ στὰ μουσικὰ χρονικά τῆς Ἑλλάδος. Καὶ σὰν τέτοια πρέπει νὰ μελετηθῆ καὶ νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ.

Ὁ Μητρόπουλος παρουσιάσθηκε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σὰν ἓνα μουσικὸ θαῦμα μέσα στὰς Ἀθήνας. Μὰ κι' ἀπὸ τὶς πρῶτες του ἐμφανίσεις στὴν Εὐρώπη, στὸ Παρίσι, στὸ Λίβερπουλ, στὸ Βερολῖνο, στὶς Βρυξέλλες στὰ 1930, στὴ Ρώμη, στὴ Νεάπολη, τὴ Φλωρεντία, καὶ πάλι στὸ Παρίσι καὶ στὸ Λονδίνο στὰ 1932, κι' ἀργότερα στὴ Ρωσία, τὴ Βιέννη, κι' ὅλη τὴν κεντρικὴ Εὐρώπη, στὴν ἀκμὴ τῆς πρώτης του νεότητος, χαρακτηρίσθηκε γενικὰ σὰν ἓνα «ἑλληνικὸ θαῦμα» ἀπὸ τοὺς ἐπιφανέστερους ξένους μουσικοὺς συνθέτες καὶ τεχνοκρίτες, ποὺ συναγωνίζονται, θάλεγε κανεὶς, μεταξύ τους, ποιὸς νὰ ὑπερακοντίσῃ τὸν ἄλλο στὶς ἐκφράσεις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ποὺ ἔμπνεει ὁ Ἕλληνας ἀρχιμουσικός σὲ ὄλους, χωρὶς ἐξαίρεση καὶ χωρὶς καμμιὰ ἐπιφύλαξη. Σὲ βαθμὸ ποὺ ὄλες οἱ κριτικὲς ποὺ γράφονται γι' αὐτὸν νὰ εἶναι διθύραμβοι καὶ ὕμνοι.

Σὰν συνθέτης ὁ Μητρόπουλος παρουσιάζει στὴν πρώτη του νεότητα ἔργα — μαυροῦστα τῶν τολμηρότατων τάσεων τῆς μουσικῆς αἰσθητικῆς του, τὸ καθένα ἀποκρυσταλλωμένο σὲ μιὰ ξεχωριστὴ φόρμα καὶ σὲ νέα ἐκδήλωση. Διακρίνεται ἀκόμα γιὰ τὴ θαυμαστὴ ἰδιοφυΐα του στὸ πιάνο, ποὺ ἔχει κάτι τὸ πρωτόφαντο καὶ τὸ ἀποκαλυπτικὸ, ὅπως καὶ στὸ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο στὸ ὁποῖον ἀναδείχεται ἓνας θαυμαστός αὐτοσχεδιαστῆς — δημιουργός. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι ἡ Συμφωνία τοῦ Χριστοῦ, ἡ Κασσιανὴ τοῦ Παλαμᾶ, ἡ Βεατρίκη, ὅπερα ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸν Μαίτερλιγκ, ἡ Κρητικὴ Γιορτῆ, τὸ Κονσέρτο Γκρόσσο γιὰ ὀρχήστρα, ἔξηντα Φούγκες διπλές, τριάντα Κοράλλ, ἡ Ἑλληνικὴ Σονάτα, τρεῖς Χοροὶ τῶν Κυθήρων, οἱ διασκευές γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα ἀπὸ τὸν Μπάχ τῆς Φαντασίας καὶ Φούγκας σὲ σὸλ ἔλ, καὶ τοῦ Πρελούδιου καὶ Φούγκας σὲ σὶ ἔλ. Μουσικὲς ὑποκρούσεις γιὰ τὴν Ἡλέκτρα τοῦ Σοφοκλή καὶ τὸν Ἰππόλυτο, Στεφανηφόρο τοῦ Εὐριπίδη. Τραγούδια ἐπάνω σὲ ποιήματα τοῦ Σικελιανοῦ, τοῦ Καβάφη, τοῦ Λαφονταίν, καὶ ἔργα γιὰ πιάνο καὶ μουσικὴ δωματίου.

Ὁ Μητρόπουλος εἶναι ἓνα παγκόσμιον μουσικὸ πνεῦμα. Μιὰ ψυχὴ ἀνήσυχη, ἀπληστη, γεμάτη ἀντινομίες, μιὰ ἰδιοφυΐα

ἀπέραντη, πού ζητεῖ νά καθιερώση στό κάθε του ἔργο κι' ἓνα νέο σταθμό. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχήν συγχρονισμένος συνθέτης, ἀπληστος στήν τελειότητα τῆς αἰσθητικῆς φόρμας, πού βασίζεται ἐπάνω στή σταθερότητα τοῦ βασικοῦ σχεδιαγράμματος μέ τήν κλασικήν ἀρχιτεκτονική. Ἀπόλυτα ρωμαντικός ὡς μουσική ἰδιοσυγκρασία, κατορθώνει νά συγκρατῆ πάντα τόν ὠκεανό τοῦ μουσικοῦ πάθους του στή μουσική πού γράφει, καί τόν ἀφίνει ἐλεύθερο μόνο στήν ἐκτέλεση τῶν ρωμαντικῶν ἔργων πού ἐρμηνεύει.

Τόμους ὀλόκληρους θά μπορούσαν ν' ἀποτελέσουν τά ἐμπνευσμένα ἄρθρα πού ἔγραψαν γιά τὸ Μητρόπουλο ἔξω ἀπό τὰ πλαίσια κάθε κριτικῆς οἱ ἐπιφανέστεροι ξένοι τεχνοκρίτες, λογοτέχνες καί μουσικοσυνθέτες. Ὁ Φλοράν Σμίτι, ὁ Ἐμίλ Βιλνερμόζ, ὁ Ἀντρέ Ζίντ, ὁ Ἀντρέ Σουαρές, ὁ Μπρουσέλ, ὁ Γκυστάβ Μπρέτ, ὁ Φερρού, ὁ Ἐμπέρ, ὁ Ἀνρί Μαλέρμπ, ὁ Τρεγκόρ, ὁ Τσάρλς Μόργκαν, ὁ Καζέλλα, ὁ Γκουίντο Γκάττι, ὁ Ἐλβερ, ὁ Τσεστάκοβιτς, καί ὄλοι οἱ Ἀμερικανοὶ τεχνοκρίτες, πού τονίζουν πάνταστὰ ἔνδεκα χρόνια πού βρίσκεται στήν Ἀμερική ὁ Μητρόπουλος, μόνο διθυράμβους σ' ὅλες τίς ἐμφανίσεις τοῦ Ἑλληνος ἀρχιμουσικοῦ στό Νέο Κόσμο.

**

Ὁ ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ ἀνήκει στήν ἀμέσως μεταγενέστερη γενεά τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων συνθετῶν. Γεννήθηκε στό Ληξοῦρι τῆς Κεφαλληνίας στά 1903, καί σπούδασε στή Λειψία, στή Βιέννη καί στό Βερολίνο τὰ ἀνώτερα συνθετικά μέ τόν Βάϊνγκάρτνερ. Στάς Ἀθήνας ἦλθε στά 1932 καί διακρίθηκε εὐθύς μέ τὸ βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, πού πῆρε μέ τή σύνθεσή του Σουίτα εἰς ρέ γιά συμφωνική ὀρχήστρα. Τόν ἴδιο χρόνο ὁ Μητρόπουλος διηύθυνε σέ μιὰ συμφωνική συναυλία τῆ Συμφωνία τοῦ Εὐαγγελάτου γιά μεγάλη ὀρχήστρα, πού προκάλεσε γενικῶς ἐνθουσιώδεις ἐντυπώσεις. Τὸ πρῶτο μέρος τῆς ὥραιας αὐτῆς συνθέσεως ἔχει ἡρωϊκὸ χαρακτήρα, τὸ Andante ἀποπνέει μιὰ θρησκευτικὴ μυστικοπάθεια, καί τὸ Φινάλε σέ χαρακτηριστικούς ρυθμούς $\frac{1}{8}$ εἶνε γραμμένο σέ φόρμα Ρόντο. Ὁ Εὐαγγελάτος εἶναι ἓνας ὑγιῆς καί ρωμαλέος συνθέτης. Τὸ πρῶτο του ξεκίνημα, γεμάτο ζωὴ καί τολμηρὴ ἐξόρμηση, τόν ὀδηγεῖ σταθερὰ στό δρόμο τῆς ὀλοκληρώσεως τοῦ ἰδανικοῦ του. Ἀποφεύγει ἀπὸ σύστημα καί ἰδιοσυγκρασία τὰ παρακινδυνευμένα μονοπάτια τῆς τέχνης καί βαδίζει σταθερὰ στοὺς μεγάλους ἀνοιχτοὺς δρόμους. Ξεκινᾷ ἀπὸ τὴ μελωδία, τὴν ὁποία θεωρεῖ τὸ ζωτικώτατο στοιχεῖο τῆς μουσικῆς δημιουργίας, καί ὁ πλοῦτος τῆς πολυφωνικῆς γραφῆς του φανερῶνει τὴν ἀντιστιτικὴ δεινότητα

πού τὸν διακρίνει ἀπὸ τὰ πρῶτα του συνθετικά ἔργα.

Ὁ Εὐαγγελάτος ἔγραψε τὰ ἐξῆς ἔργα:

Συμφωνιέττα σέ τρία μέρη, πού ἔγραψε στή Λειψία ὅταν σπούδαζε καί τὴν διηύθυνε ὁ ἴδιος σέ μιὰ συμφωνική συναυλία τοῦ Ὡδείου.

Συμφωνία σέ ντὸ μείζον γιά μεγάλη ὀρχήστρα πού ἐκτελέσθηκε στάς Ἀθήνας στά 1930 μέ τὴ διεύθυνση τοῦ Μητροπούλου. Ἐπιτύμβιον εἰς μνήμην νεαρᾶς κόρης Λαργκέττο καί Σκέρτσο. Σουίτα σέ ρέ (Βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν). Εἰσαγωγή σ' ἓνα δράμα γιά μεγάλη ὀρχήστρα. Ἡ σύνθεση αὐτὴ παίχθηκε μ' ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία στό Βερολίνο, στή Φραγκφούρτη καί στό Βισβάδεν μέ τὴ διεύθυνση τοῦ συνθέτου, καί προκάλεσε ἐνθουσιώδεις κριτικές. Ἡ Universal Edition ζήτησε ἀμέσως τὴ σύνθεση καί τὴν ἐκτύπωσε. Ἡ Λυγερὴ κι' ὁ Χάρος γιά γυναικεία φωνή καί ὀρχήστρα. Παραλλαγές καί Φούγκα ἐπάνω στό δημοτικὸ τραγοῦδι. Σαράντα παλληκάρια, γραμμένο γιά τοὺς νεκροὺς τοῦ μεγάλου πολέμου. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἐκτελέσθηκε γιά πρώτη φορά μέ θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία τὸν Μάρτιο τοῦ 1941 σέ μιὰ συμφωνική συναυλία μέ τὴ διεύθυνση τοῦ Οἰκονομίδη, ὁ ὁποῖος τὸ διηύθυνε τὸν ἴδιο χρόνο τὸν Δεκέμβριο στό Λονδίνο μέ τὴν ἴδια ἐπιτυχία. Βυζαντινὴ Μελωδία γιά ὀρχήστρα ἐγχόρδων.

Ἔργα μουσικῆς δωματίου: Κουαρτέτο ἐγχόρδων, Σεξιτέττο ἐγχόρδων γιά δύο βιολιά, δύο βιόλλες καί δύο βιολονσέλλα, Φαντασία γιά ἄρπα. Ὑποκρούσεις σέ ἀρχαῖες τραγωδίες: Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου. Παίχθηκαν στό Ἐθνικὸ Θέατρο μέ σκηνοθεσία τοῦ Φώτου Πολίτη καί τὴν Κατίνα Παξινοῦ πρωταγωνίστρια. Ἡλέκτρα τοῦ Σοφοκλέους. Παίχθηκε στό θέατρο Κοτοπούλη μέ πρωταγωνίστρια τὴ Μαρίκα Κοτοπούλη. Ἐκάβη τοῦ Εὐριπίδου, παίχθηκε στό Ἐθνικὸ Θέατρο μέ πρωταγωνίστρια τὴν Ἑλένη Παπαδάκη.

Ὁ Εὐαγγελάτος ἔγραψε πολλὰ τραγοῦδια μέ συνοδεία πιάνου. Τὰ κυριώτερα εἶναι: Κύκλος σέ στίχους Παλαμᾶ ἀπὸ τίς Ἐκατὸ Φωνές τῆς Λύρας—Μέσ' στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά—Δεκάξη χρόνων ἡμουνά—Ἀγνάντια τὸ παράθυρο—Γραμματικὴ μέ τὸ χαρτί—Πάρτε καί φέρτε με ψηλά στά Καρπενήσια—Κύκλος σέ στίχους Σικελιανοῦ: Ἀναδυομένη—Ἡ αὐτοκτονία τοῦ Ἀτζεσιβάνο—Τρεχαντήρα—Τῆς Μάννας μου—Ἀνοιξη. Σέ στίχους Ζαχαρία Παπαντωνίου: Ἡ προσευχὴ τοῦ ταπεινοῦ—Ἀγροτικὸ, Μεσολλογγίτης τοῦ Πάλλη. Τραγοῦδια σέ

νεανικούς στίχους τοῦ συνθέτη: Γαρούφαλα—Βαρκαρόλλα—Τραγούδια σὲ δημοτικούς στίχους ἀπὸ τῆ συλλογῆ Ν. Πολίτη: Τοῦ λαβωμένου κλέφτη—Ὁ Αὐγερινὸς κι' ἡ πούλια—Δικό μου ἦταν τὸ φταίξιμο—Ὡς τὰ τώρα τὴν καρδιά μου—Χήνα μου ἀπλωσ' τὰ φτερά (Νανούρισμα)—Ὑπνε πού πέρνεις τὰ μικρά—Ποιὸς ἦταν πού τραγούδαγε—Στοῦ παπᾶ τὰ παραθύρια—Στὴ Ρούμελη εἶναι ἕνα δέντρο. Δημοτικά τραγούδια τῆς Μυτιλήνης: Ἡ μάνα μου μαλώνει—Ὁ οὐρανὸς νὰ συννεφιάσῃ. Γιὰ ἀνδρική χορωδία: Διαβαίνω ἀπὸ τὴν πόρτα σου—Χαρήτε νιοί—Μετὰ τῶν ἀγίων. Γιὰ γυναικεία χορωδία: Τὸ πάρκο (στίχοι Πορφύρα)—Τρεῖς ἀδελφές (στίχοι Γρυπάρη), τρία ἔμβαστήρια: Πιστεύουμε—Τῆς δάφνης ξαναβλίσουν τὰ κλωνάρια—Τραγοῦδι τῆς σκλαβιάς—Αἰωνία ἡ μνήμη με συνοδεύει ὀρχήστρας ἐγχόρδων εἰς μνήμην τῶν νεκρῶν τοῦ πολέμου.

Ὁ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΠΑΘΗΣ εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐκλεπτυσμένους στὴ Γαλλικὴ σχολὴ Ἑλλήνων συνθέτες. Ἐζήσθη ὅλη του τὴ νεότητα στὸ Παρίσι, καὶ τὰ ἔργα του διακρίνονται γιὰ τὴ μελωδική τους εὐλυγισία, τὴν κομψοπρέπεια καὶ τὴ χάρη. Ὁ Σπάθης ἔγραψε ἕνα πλῆθος Γαλλικὲς ὀπερέττες πού παίχθηκαν στὸ Παρίσι μὲ μεγάλη ἐπιτυχία, ἰδιαιτέρως «L'abbé Bonaparte καὶ τὸ Embraissez-moi. Μὰ ἡ νοσταλγία γιὰ τὴν Ἑλλάδα πού τὸν βασάνιζε στὴν ξενητεία, τοῦ ἐνέπνευσε τὴν Κυρά Φροσύνη, ἕνα μελόδραμα γεμάτο πονεμένο λυρισμὸ καὶ νοσταλγικὲς Ἑλληνικὲς μελωδίες. Μέσα στὰ Ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως ἔργα του μιὰ πρώτη θέση κατέχει ἡ συμφωνικὴ ὑπόκρουση πού ἔγραψε στὴ μπαλλάντα τοῦ Σικελιανοῦ Ὁ ὄσιος Σεραφεῖμ στὸν Ἑλικῶνα, καὶ τὰ κοσμαγάπητα τραγούδια του Νανούρισμα, Ἀλατσιατιανή, Γαλιάντρα, Δέν μ' ἀγαπᾶς, καὶ πολλὲς ἀκόμη ὀλάνθιστες ἑλληνικὲς μελωδίες.

Ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ εἶναι ἕνας σοφὰ καταρτισμένος Ἑλλήνων συνθέτης. Ἐργάζεται ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἀθόρυβα στὰς Ἀθήνας καὶ παρουσιάζει ἀξιόλογο συνθετικὸν ἔργο. Γεννήθηκε στὴ Βραϊλα τῆς Ρουμανίας, ἡ καταγωγή του ὅμως εἶναι Κεφαλονίτικη. Καθηγητὴς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ἐπὶ πολλὰ χρόνια, διακρίνεται καὶ ὡς μουσικολόγος εὐρυτάτης μορφώσεως καὶ συγγραφεύς. Ὁ Σκλάβος ἔγραψε τὰ μελοδράματα Λεστενίτσα, ἔργο βραβευμένο στὸν Ἀβερῶφειο διαγωνισμό, τὴν Κασσιανή, τὸ Κρίνο στ' ἀκρο-

γιαλί, τὴν Κυρά Φροσύνη, τὴ Νιόβη, τὸν Ἀμφιτρώωνα, μουσικὴ κωμωδία. Τὰ συμφωνικὰ ποιήματα Ἀετός, Ἀρκαδικὴ Σουίτα, Δύο Εἰδύλλια κατὰ Θεόκριτον, Νησιώτικος Γάμος. Ἐγραψε ἐπίσης πολλὰ μελωδίες ἐπάνω σὲ ποιήματα τοῦ Δροσίνη καὶ τοῦ Πορφύρα, καὶ μιὰ σειρά ἀπὸ Βυζαντινὰ μέλη.

Ὁ Σκλάβος εἶναι ἕνας ἀκάματος καὶ φωτισμένος ἐργάτης τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς. Μέσα στὸ συνολικὸ ἔργο του τὸ συμφωνικὸ ποίημα Ὁ Ἀετός κατέχει μιὰ ξεχωριστὴ θέση γιὰ τὸν συμφωνικὸ πλοῦτο τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὴν περίτεχνη ἀνάπτυξη τῶν κυρίαρχων θεμάτων σ' εὐρύτατη ἀκτῖνα.

Ὁ ΑΛΕΚΟΣ ΚΟΝΤΗΣ στάθηκε ἕνας πολύτιμος συντελεστὴς τῆς μουσικῆς ἐξελίξεως τῆς Ἑλλάδος. Διακρίθηκε ἐξαιρετικὰ στὶς σπουδὲς του στὴ Γερμανία, κι' ἐργάσθηκε ὀλόψυχα στὰς Ἀθήνας ὡς διευθυντὴς τῆς Παλλαδείου χορωδίας καὶ τῆς ὀρχήστρας, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπὶ δέκα χρόνια ἐργάσθηκε ὀλόψυχα κι' ἔδωσε στὸν ἑλληνικὸ κόσμον ὑποδειγματικὲς ἐκτελέσεις τῶν ἀθάνατων ἀριστουργημάτων τῆς μουσικῆς. Μέσα σ' αὐτὲς παραμένει ἀληθινὴ ἡ Missa Solemnis τοῦ Μπετόβεν—ἄθλος ἀκατόρθωτος ὡς σήμερα στὴν Ἑλλάδα—Τὰ Πάθη κατὰ Ματθαῖον τοῦ Μπάχ, Οἱ τέσσερες ἐποχὲς τοῦ ἔτους τοῦ Χάυδν, Ὁ Χριστὸς στὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν τοῦ Μπετόβεν, τὸ Ὁρατόριο τῶν Χριστουγέννων τοῦ Μπάχ, ἡ Μαρία Μαγδαληνὴ τοῦ Μασσενέ. Στὸν Ἀλέκο Κόντη ὀφείλεται ἀκόμα καὶ ἡ ὀργάνωση δύο μεγάλων συναυλιῶν στὸ Στάδιο μὲ ἔργα Ἑλλήνων συνθετῶν ἀποκλειστικῶς, πού ἐξετέλεσαν ἡ Παλλάδειος Χορωδία μὲ τὴν ὀρχήστρα καὶ μὲ τὴν σύμπραξη τοῦ Λάππα καὶ τοῦ Φαρδούλη.

Ὁ Κόντης γεννήθηκε στὰς Ἀθήνας στὰ 1899 καὶ σπούδασε στὰς ἀρχὰς στὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν μὲ τὸν Μαρσὺκ καὶ τὸν Βασενχόφεν κι' ἀργότερα στὸ Μόναχο μὲ τὸν Γιόζεφ Χάας στὴ Μουσικὴ Ἀκαδημία ἀπὸ τὴν ὁποία ἀπεφοίτησε ἀριστοῦχος μὲ τίς τιμητικώτερες διακρίσεις. Τὸ συνθετικὸ του ἔργο τὸ διακρίνει μιὰ αὐστηρὴ μουσικὴ ὀρθοδοξία, γνήσια ἐμπνευση κι' ἐμπεριστατωμένη τεχνικὴ ἐπιστημοσύνη. Ἐγραψε μιὰ Φαντασία γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα, δύο Σουίτες ἐγχόρδων, 1 Συμφωνικὸ Τρίπτυχο, ἕνα Κονσέρτο γιὰ πιάνο, μιὰ Συμφωνία σὲ σόλ ἔλ, πού δὲν ἐκτελέσθηκε ἀκόμα. Ἐγραψε ἀκόμη τέσσερα Κουαρτέττα, ἕνα Κουαρτέττο γιὰ πνευστά, μιὰ Σονάτα γιὰ βιολί καὶ πιάνο. Παραλλαγὲς γιὰ πιάνο σ' ἕνα πρωτότυπο θέμα, Σονάτα σὲ φά, τρεῖς Σουίτες, τέσσερα Πρελού-

δια, μιά Τοκκάτα και Φούγκα. Ένα κύκλο τραγουδιών επάνω σε ποιήματα Σολωμού, Βαλαωρίτη, Μαμμέλη, κ.ά. χορωδιακά έργα κ.ά.

Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΩΡΑΣ είναι ένας γεννημένος μουσικός, μιά δλως αυθόρμητη και ειλικρινής καλλιτεχνική φύση. Η βαθιά μουσική του μόρφωση του έξασφαλίζει τὸ δικαίωμα νά έξωτερικεύη τις έμπνεύσεις του διαλέγοντας ὅποιον δρόμο θελήσει μέσα στο πολυδαίδαλο δίκτυο τῶν δρόμων τῆς σύγχρονης τέχνης. Εὐθύς ἀπ' τὴν ἀρχή δμως ὁ ζωτικός αὐτός συνθέτης διάλεξε τὸν μεγάλο δρόμο τῆς γνήσιας ἑλληνικῆς μουσικῆς, με μίαν ἀξία της γλωσσοπλαστική δύναμη στήν ἔκφραση καί στή δημιουργία τῆς φόρμας, χωρίς ποτέ του νά πλανηθῆ σέ παρακινδυνευμένα μονοπάτια. Στά συμφωνικά του ἔργα Θρύλος, στήν πασίχαρη συμφωνική του Σουίτα Στούς ἄγρους, καί τῆ Συμφωνία του τὴν ἔμπνευσμένη ἀπ' τὴ ζωή τοῦ Ἑλληνικοῦ χωριοῦ πὸ παρελαύνει αὐτούσια σ' ὅλη τὴ διαδρομὴ της. Η μουσική εὐλάβεια καί ὁ λυρικός συναισθηματισμός τοῦ συνθέτη δέν παρεκκλίνουν ποτέ ἀπὸ τὸ ἀνώτερο ἰδανικό πὸ τὸν κατευθύνει σ' ὅλες του τις ἐκδηλώσεις. Γι' αὐτὸ τὸ ἔργο του ἔνσαρκώνει μίαν ἀντιπροσωπευτική ἰδέα, ἕνα δυναμικὸ πολιτισμὸ, πὸ στηρίζεται στὸν Ἑλληνικὸ ρυθμὸ, τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθο κάθε γνήσιας ἑθνικῆς δημιουργίας. Ὁ δυναμισμὸς τοῦ Ζώρα πηγάζει ἀπὸ τὸ ἐσώτατο Ἑλληνικὸ του ὑποσυνείδητο, κι' ἀνεβαίνει στοὺς κόσμους τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἰδέας, πὸ τὴν πολλαπλασιάζει με πλούσιες ἀναπτύξεις, φροντίζοντας νά δημιουργῆ τις καλλίτερες συμπτώσεις ὀλικῆς σημασίας κι' ἀναλογίας μεταξὺ τοῦ μουσικοῦ περιεχομένου καί τῆς φόρμας.

Ὁ Ζώρας γεννήθηκε στὰ 1905 στή Σπάρτη καί σπούδασε στὸ Ἐθνικὸ Ὡδεῖο ἀνώτερα θεωρητικά καί ἔνορχήστρωση με τὸν Καλομοίρη καί ἀργότερα στήν Κρατική Μουσική Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου τὴ σύνθεση με τὸν Γκράμνερ, τὸν Χαϊφνερ καί τὸν Μπλάχερ, καί πῆρε τὰ ἀνώτερα διπλώματα με Ἀριστα. Στά 1940 διωρίσθηκε ἀρχιμουσικός στήν Ἐθνικὴ Λυρική Σκηνὴ καί στή θέση αὐτὴ ἐργάζεται ἐκτοτε με φλογερὸ ζῆλο. Τὸ συνθετικὸ του ἔργο περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς ἔργα: Νυχτιάτικο τραγοῦδι γιὰ ὀρχήστρα με σόλο βιολονσέλλο. Βιολαντώ, συμφωνικὸ σκίτσο γιὰ ὀρχήστρα. Ἑλληνικὸς Χορὸς, Κλέφτικος Χορὸς, Θρύλος, Μικρὸ Ἀρχαϊκὸ Πρελούντιο, Στούς ἄγρους, Συμφωνία, Τὰ Παιδιάστικα, συμφωνική Σουίτα, Σκίτσα με τραγοῦδι. Ἔργα γιὰ πιάνο: Παιδιάστικα, Κατοχή με ἀπαγγελία, Ἑλληνικὸς Χορὸς. Μουσική δωματίου: Νανούρισμα γιὰ βιολί καί πιάνο, Νυ-

χτιάτικο, Καπρίτσιο, Φαντασία, Κονσερτίνο γιὰ βιολί καί ὀρχήστρα ξυλίνων πνευστῶν, Σονάτα γιὰ πιάνο καί βιολί. Τραγοῦδια: Ἀπόκρηα τῆς παλιᾶς Ἀθῆνας, Σκίτσα (δέκα μουσικά ποιήματα τοῦ Μαλακάση, τοῦ Μωραΐτινη, τοῦ Καρυωτάκη, τοῦ Τουρνᾶ, καί τοῦ ἴδιου τοῦ συνθέτη γιὰ τραγοῦδι καί πιάνο. Ἔγραψε ἀκόμη καί πολλὰ Ἐμβατήρια, Χορωδίες καί λαϊκά τραγοῦδια a capella ἢ με συνοδεία πιάνου ἢ ὀρχήστρας.

Ὁ ΛΩΡΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ είναι ἕνας διεθνῶς ἀναγνωρισμένος συνθέτης γνωστός καί ὡς ἔξοχος πιανίστας — μουσικός, πὸ διακρίνεται καί ὡς καθηγητῆς στή Μουσική Ἀκαδημία Mozarteum τοῦ Σάλτσμπουργκ. Ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια διακρίθηκε ὡς «παιδί τοῦ θαύματος» γιὰ τὸ συνθετικὸ του δαιμόνιο, καί τὸ ἰσχυρότατο μουσικὸ ἔνστικτο πὸ τὸν καθώδηγοῦσε ἀσφαλῶς στὸ μεγάλο του δρόμο. Ὁ μικρὸς Λώρης κράτησε περιφανῶς ἐκτοτε ὅλες τις ὑποσχέσεις πὸ ἔδινε, ὡς τώρα στὸ κορύφωμα τῆς δημιουργικῆς του δράσεως. Τὸ συνθετικὸ του ἔργο εἶναι πολυσχιδές καί ἔχει ἐκδοθῆ ὄλο ἀπὸ τὴν Ἑταιρία Universal σέ τόμους πὸ περιλαμβάνουν συνθέσεις καί ἄλλων γνωστῶν μοντέρνων συνθετῶν, τοῦ Στσυμανόφσκι, τοῦ Μπέλα Μπάρτοκ, τοῦ Στραβίνσκι.

Ὁ Μαργαρίτης ἔγραψε μίαν Ἐπική Συμφωνία γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα. Ἐνα χοροδράμα Ὁδυσσεὺς καί Ναυσικά, πὸ παίχθηκε στὸ Σάλτσμπουργκ με μεγάλη ἐπιτυχία. Πολλὰ ἔργα χορωδιακά καί ἔργα μουσικῆς δωματίου. Τὴ συλλογὴ Νεότης με ἔργα πιάνου. Μιά Σονατίνα, τὸς Στίχους γιὰ πιάνο, τραγοῦδια ἑλληνικά βουκολικά, Μακεδονικά, Δημοτικά, μίαν Συλλογὴ ἀπὸ τὸν Μωρηᾶ, Σοννέτα, Τρίπτυχο γιὰ πιάνο, κ.ά.

Ὁ ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ξεχωρίζει μέσα στοὺς σύγχρονους συνθέτες γιὰ τὴν πρωτοτυπία τῆς μελωδίας καί τῶν μουσικῶν ἰδεῶν, τὸν αυθόρμητισμὸ τῆς ἔμπνευσεως, καί τὴν εὐγλωττὴ φραστική του. Σπούδασε στὸ Ὡδεῖο Ἀθηνῶν με τὸν Καλομοίρη καί τὸν Γ. Λαμπελέτ ἀρμονία καί ἀντίστιξη, καί πῆγε στὰ 1920 στὸ Παρίσι, ὅπου μελέτησε τ' ἀνώτερα συνθετικά με τὸν Vincent d'Indy στή Schola Cantorum. Ἔγραψε ἕνα συμφωνικὸ ποίημα «Νοσταλγικοὶ χοροὶ» γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα πὸ ἐκτελέσθηκε στή Γαλλία στὰ 1924, καί στάς Ἀθῆνας με τὴ διεύθυνση τοῦ Μητροπούλου. Ἐνα Ὁρατόριο Ἡ Μάνα τοῦ Χριστοῦ σέ στίχους ἀπὸ τὸ Φῶς πὸ καίει τοῦ Βάρναλη. Μιά Σονάτα γιὰ βιολί καί πιάνο. Εἰκοσιδύο τραγοῦδια γιὰ

μιά φωνή καὶ πιάνο—Ἀγία Μαρ-
κέλλα—Ἀργαλειός—Κῦμα καὶ
κρίνο—Ἡ κόρη τῆς ταβέρνας
κ. ἄ. Ὁκτώ τραγούδια γιὰ μικτὴ χορωδία.
Ὁ Προκοπίου, πού διακρίνεται καὶ ὡς συγ-
γραφεὺς καὶ λογοτέχνης, ἔγραψε ἓνα πε-
ρισπούδαστο βιβλίο Ἀπὸ τὸν κάμπο
τοῦ Μαρσούα, πού εἶναι συλλογὴ
ζητημάτων καὶ στοχασμῶν γύρω ἀπὸ τὴν
Τέχνη.

Ὁ ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΕΖΕΡΙΤΗΣ διακρίνεται
ὡς πρωτότυπος καὶ ρηξικέλευθος συνθέτης
πολλῶν συμφωνικῶν ἔργων, ἔργων μουσι-
κῆς δωματίου, καὶ ὠραίων τραγουδιῶν. Ἐ-
γραψε ἓνα μελόδραμα, τὸν Βασιληᾶ
Ἀνήλιαγο, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ ὁμῶ-
νυμο ἔργο τοῦ Πολέμη, τὸ Ὁρατόριο με-
σόλι καὶ χορωδίες Ψάλλμοι τοῦ Δα-
βίδ, τοῦ ὁποίου ἡ ὠραία Εἰσαγωγή ἐκτε-
λέσθηκε στὶς συμφωνικὲς συναυλίες, τὸ
Κονσέρτο γιὰ βιολί με ὀρ-
χήστρα, καὶ πλῆθος ὠραίων τραγου-
διῶν, μέσα στὰ ὁποῖα ἡ σειρά ἐπάνω σὲ
ποιήματα τοῦ Δροσίνη κατέχει μιὰ πρώτη
θέση. Ραψωδία - Σουίτα - Συμφωνία.

Ὁ ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ, τοῦ ὁποίου
τὸν πρόωρο χαμό θρήνησε ἡ Ἑλλάδα πρὶν
ἀπὸ ἓνα χρόνο, συγκεντρώνει τὰ σπανιώ-
τερα χάρισμα καὶ τὰ τελειότερα τεχνι-
κὰ προσόντα ἑνὸς ἐξαιρετικὰ καλλιεργη-
μένου καὶ ιδιότυπου συνθέτου. Γι' αὐτὸ
ἀπὸ τὴν πρώτη του νεότητα ἔζησε κλει-
σμένος μέσα στὸ ἀπροσπέλαστο φρούριο
τῆς ψυχῆς του, κι' ἔζησε παραγνωρισμέ-
νος. Ὁ θάνατός του στάθηκε ἡ μόνη του
δόξα, γιατί μ' αὐτὸν πρόβαλε ἀνάγλυφο
καὶ τιμήθηκε τὸ συνολικὸ του ἔργο. Ὁ
Σκαλκώτας σπούδασε ἐπὶ δεκατρία χρόνια
στὴ Γερμανία με τὸν Κούρτ Βάιλ, τὸν
Πάουλ Γιάρνα, καὶ τὸν μεγάλο αἰρετικὸ
ἀναμορφωτὴ Ἄρνολδ Σαίμπεργκ, διακρί-
θηκε καὶ ὡς πρώτη γραμμῆς σολίστ τοῦ
βιολιοῦ καὶ ὡς τολμηρότατος πρωτοπόρος
συνθέτης. Ἀπὸ τὸ εὐρύτατο συνθετικὸ του
ἔργο πού παραμένει ἄγνωστο, ἐκτελέσθη-
καν στὶς Συμφωνικὲς Συναυλίες καὶ στὴν
Ἀμερικὴ ἀπὸ τὸν Μητρόπουλο, — Ἑλλη-
νικοὶ χοροὶ ἀπὸ τοὺς τριάντα ἔξη
πού ἔγραψε γιὰ μεγάλη ὀρχήστρα — Τσα-
μικός — Κρητικός — Πελοπον-
νησιακός — Ἡπειρωτικός, ἀσύγ-
κριτα ἀριστουργήματα τοῦ εἴδους. Τὰ ἄλ-
λα του ἔργα εἶναι: Κοντσέρτο γιὰ
πνευστά, Ἡ νέα κόρη καὶ ὁ
θάνατος, μουσικὴ μπαλλέτου, δύο
Συμφωνικὲς Σουίτες, Ἡ ἐπι-
στροφή τοῦ Ὀδυσσεύς, μεγά-
λη εἰσαγωγή, Συμφωνία γιὰ πνευ-
στά, Ἡ Ἑλληνικὴ θάλασσα,
μουσικὴ μπαλλέτου, Ὁ Θερισμός,
Ἡ Σπορά, ὁ Τρυγητός, ὁ Χορός
τῶν τσαμπιῶν, μουσικὲς εἰκόνες,
Κοντσέρτο γιὰ βιολί, πιάνο
καὶ ὀρχήστρα, Σουίτα γιὰ

βιολί καὶ ὀρχήστρα, ἓνα παρα-
μυθόδραμα τοῦ Μαγιοῦ τὰ μάγια,
ἐπάνω στὸ ὁμώνυμο ἔργο τοῦ ποιητῆ Χρή-
στου Εὐελπίδη, δεκαῆξη Τραγούδια
γιὰ μέτζο-σοπράνο καὶ πιάνο.
Σονάτα γιὰ κοντραμπάσο
καὶ πιάνο, Τριάντα δύο συνθέ-
σεις γιὰ πιάνο, καὶ περισσότερα
ἀπὸ σαράντα ἔργα μουσικῆς δωματίου.

Ὁ ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΕΡΠΕΣΑΣ, γεννήθηκε
καὶ σπούδασε στὴ Λειψία. Εἶναι μιὰ δυ-
νατὴ καὶ τολμηρότατη μουσικὴ προσωπι-
κότης πού ἀποκαλύπτεται, στὰ μακρᾶς
πνοῆς συμφωνικά του ἔργα Διονύσου
διθύραμβοι, Συμφωνία, Κομ-
μάτι γιὰ ὀρχήστρα (βραβεῖο
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν), Πρελούδιο
καὶ Φούγκα, πού ἐκτελέστηκε τώρα
ἀπὸ τὸν Μητρόπουλο στὴ Νέα Ὑόρκη κ. ἄ.

* * *

Ὁ ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΠΑΛΛΑΝΤΙΟΣ ἀνήκει
στὴ νεωτάτη γενεὰ τῶν συγχρόνων Ἑλ-
λῆνων συνθετῶν. Ἀπὸ τὰ πρῶτα του νεα-
νικά ἔργα κατακυρώνει περιφανῶς μιὰ ξε-
χωριστὴ μουσικὴ ἰδιοφυΐα καὶ μιὰν ἔντο-
νη προσωπικότητα. Τὰ μικρὰ κομμάτια
του γιὰ πιάνο καὶ μερικὰ τραγούδια πού
παρουσίασε πρὶν ἀπὸ δέκα χρόνια, στάθη-
καν ὄχι πιά μιὰ ὑπόσχεση ἀλλὰ μιὰ ζων-
τανὴ μουσικὴ πραγματικότης. Ἐδειχνε
σταθερὰ ἀπὸ τότε ὅτι εἶναι ἓνας συνθέ-
της γεννημένος γιὰ μεγάλες δημιουργίες.
Ἡ μεγάλη του αὐτὴ δημιουργία δὲν ἄργη-
σε νὰ φανῆ καὶ νὰ δικαιώσῃ τὶς προσδο-
κίαις ἐκείνων πού πίστεψαν στὴν ἐξαιρετικὴ
ἰδιοφυΐα τοῦ νέου Ἑλληνοῦ συνθέτη. Εἶ-
ναι ἡ μουσικὴ τραγωδία Ἀντιγόνη,
πού ἔγραψε σὲ ποιητικὸ κείμενο δικό του
με πιστὴ παρακολούθηση τῶν ἀθανάτων
στροφῶν τοῦ Σοφοκλέους. Ὁ Παλλάντιος
εἶναι ὁ πρῶτος πού συνειδητοποίησε τὴν
εὐθύνη τοῦ νὰ βρεθῆ ἀντιμέτωπος τοῦ με-
γαλείου μιᾶς ἀρχαίας τραγωδίας. Μπορεῖ
νὰ καυχηθῆ πὼς ἠῶρε τὰ κλειδιά τῆς γε-
νέσεως ὄλων τῶν μουσικῶν μυστηρίων
πού τὴ συναποτελοῦν, τοὺς ρυθμοὺς τῶν
στοιχείων τῆς φύσεως, τὴν ψυχογραφικὴ
ἰδιοσυστάσια τῶν παθῶν, τὴ δύναμη τῆς
ἠρωϊκῆς βουλήσεως, τὴν ἀπέραντη περι-
πλοκὴ τῶν δραματικῶν καταστάσεων, τὴν
ἀτμόσφαιρα τοῦ θρησκευτικοῦ δέους καὶ
τῆς τραγικῆς συνοχῆς, πού περισφίγγει
σὰν κλοιὸς τὴν ψυχὴ. Γι' αὐτὸ στὴν Ἀν-
τιγόνη του φθάνει νὰ κορυφῶναι μέσα
στὴ μουσικὴ του τὸ ὕψιστο δραματικὸ
συναίσθημα τοῦ Σοφοκλή, κι' ἐκθλίβει τὴν
πεμπτοσύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ κλασικοῦ δρά-
ματος μέσα σὲ ἤχους ἀξιούς νὰ μετουσιώ-
σουν ὀλοκληρωτικὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦ-
μα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἀριστουργήμα-
τος στὴ νοοτροπία καὶ τὴν ψυχικὴ ἰδιοσυ-
στάσια τῆς σύγχρονης ἀνθρωπότητος. Στὸ

ποιητικό όσο και στο μουσικό κείμενο έξι-ξίσου, ο Παλλάντιος επέτυχε μιὰ θαυμαστή προσαρμογή στο Σοφόκλειο πνεύμα. Ένα αλάνθαστο και παντοδύναμο ένστικτο τον καθοδηγεί να σφίξει γερά όλα τα δεσίματα της πλοκής, να έξορση αμείλικτα κάθε παράσιτο στοιχείο, να δημιουργήσει μιὰ «χημική» ένωση μουσικής και ποιήσεως, που προκαλεί συγκλονιστικής έντάσεως έκρήξεις. Η μουσική κι' ο λόγος μοιράζονται έδω έξι-ξίσου το λυρικό και το δραματικό πάθος σε μιὰ συγκεκριμένη διατύπωση, σ' ένα ένιαίο οργανικό σύνολο, χύνουν άπλετο φώς στις βαθύτερες πτυχές των νοημάτων της τραγωδίας, ακολουθούν τον ίδιο αυθορμητισμό στο βάθος του αίσθήματος, στη δύναμη της θελήσεως και στη ζωντανή αλήθεια της έκφράσεως.

Ο Παλλάντιος στήνει σε φόρμες λειτουργικές πολλές σκηνές δλόκληρες της Σοφόκλειας τραγωδίας, που αναδίνουν δλη τη «θρησκευτικότητα», το κυριώτερο γνώρισμά της, με μιὰ στατική μεγαλοπρέπεια κι' έπιβλητική αλήθεια. Το Βακχικό χορικό σε έναλλασσόμενους ρυθμούς 3)4 και 3)2 άποκρυσταλλώνει τα ύψιστα παραληρήματα της Διονυσιακής μέθης μέσα σε θαυμαστή εύρυθμία στους χορούς και στην όρχήστρα. Μιὰ μουσική φωτισμένη από τους δαυλούς των θυρσοφόρων, που δοξάζουν τον νικητή Διόνυσο με διθυραμβικές κραυγές. Χορός κοσμογονικός, που ήγειται στην έξόρμηση των όντων της δημιουργίας προς τη μεγάλη χαρά της ζωής, το θείο ποτό της μέθης. Αυτό το Διονυσιακό μεθύσι κορυφώνεται στο έργο του Παλλαντίου σ' ένα παντοδύναμο «φουγκάτο» θαυμαστά καθωδηγημένο στο συμφωνικό και το φωνητικό σύνολο.

Ο «Θρήνος της Αντιγόνης» είναι μιὰ συγκλονιστική σελίδα που πραγματοποιεί υπέροχα τον έντονο δραματικό ψυχισμό των «κομμών» της αρχαίας ήρωίδας. Στο δυνατό τρικυμισμό του δραματικού πάθους, στη φρικτή αναπόληση της μοίρας των Λαβδακιδών, ή σπαραγμένη αυτή θρηνητική έλεγεία της Αντιγόνης περιβάλλεται μ' ένα φώς—παρόμοιο μ' εκείνο που αντιφεγγίζουν τ' ανάγλυφα του Κεραμεικού. Ένασκεί μιὰ πρωτοφανή στην έκδήλωσή της ύποβολή με τους συνδυασμούς των ήχοχρωμάτων των πνευστών, με τά βαρεία έγχορδα, με τις ύπατες δραματικές κραυγές της μελλοθάνατης παρθένου, με τους συνδυασμούς όξυαύλων και κρουστών, με την έφιαλτική άγωνία, το τραγικό μένος, και το πάθος της Σοφόκλειας ήρωίδας, που έναλλάσσονται με την ύποταγή της στην άδυσώπητη είμαρμένη. Άλλά και στην άνέκκλητη άπαγγελία της καταδίκης του Κρέοντος από τά κρουστά, και σ' όλα τά έξαγγέλματα των φριχτών χτυπημάτων της Μοίρας, φανερώνεται ή δυνατή αυτόπεποίθηση και ή τόλμη του

νέου συνθέτη, που τείνει δλόψυχα με όλες του τις δυνάμεις προς την άνύψωση, προς το δλοκληρωτικό έξεσπασμα ενός φλογερού δραματικού και μουσικού πάθους.

Τά άλλα έργα μεγάλης πνοής του Παλλαντίου είναι ή Συμφωνία σε σι ύφ. μείζον, ή μουσική ύπόκρουση στην τριλογία του Αίσχύλου Όρέστεια, και το Όράτόριο «Έτσι μιλήσαν οι Προφήτες», συμφωνικές Προφητείες και Ψαλμοί από την Παλαιά Διαθήκη για Άφηγητή, Τένόρο, Κοντράλτο, Χορωδία και όρχήστρα. Ο Παλλάντιος έγραψε άκόμη τά έξής έργα, πολλά από τά όποια παίχθηκαν στις Συμφωνικές συναυλίες της Έλληνικής Κρατικής Όρχήστρας: Προσευχή στην Άκρόπολη (Άλληγορικός τίτλος του συμφωνικού ποιήματος Έλλάς 1940)—Νάρκισσος, συμφωνικό ποίημα—Σουίτα σε παλιό στυλ—Έλληνική κλασική Είσαγωγή—Έξη κομμάτια για όρχήστρα—Πρελούδιο για έγχορδα—Σονάτα για βιολί και πιάνο—Χαμπανέρα—Σονατίνα—Μουσική μπαλέτου (Πομπή στον Άχέροντα—Προσευχή σε αρχαίο ναό—Τρείς αρχαϊκές Σουίτες—Πενθεσλεια—Ήλέκτρα), Μουσική κινηματογράφου. Υπόκρουση στα φίλμ Καταδρομή—Άμάρτησα για το παιδί μου—Τέσσερα σκαλοπάτια.

Μιάν έξαιρετική θέση κατέχουν στο έργο του Παλλαντίου τά τραγούδια του έπάνω σε ποιήματα του Χατζοπούλου (Θλίψη—Πέρασε—Όταν φθάση ή Άνοιξη), Μαβίλη (Στροφούλες), Παπαντωνίου (Το Κοιμητήρι), Καρθαίου (Αδαγίο), Άθάνια (Ήσουν μικρή), Λαπαθιώτη (Νυχτερινό), Πορφύρα (Δειλινό, Lacryma), Παπαδιαμάντη (Γύφτος), Πολυδούρη (Στόν τραγουδιστή), Χαντζάρα (Να νούρισμα—Ένας ξανθός λεβεντονειός), Θεοχάρη (Οί Γύφτοι), Ρώτα (Μιὰ στο καρφί και μιὰ στο πέταλο—Τα ξεϊδι) κ. ά.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ γεννήθηκε στο Άργος τά 1903 και σπούδασε στο Όδείο Άθηνών με τον Φιλ. Οικονομίδη και τον Μητρόπουλο και κατόπι με τον Βάρβογλη στο Έλληνικό Όδείο. Η μουσική ιδιοφυία του φανερώθηκε από τά πρώτα παιδικά χρόνια του άνυπόμονου παιδιού, που σε ήλικία δέκα χρονών έγραψε μιὰ όπερέττα (!), μὰ σε λίγο διωχετεύθηκε στο σοβαρό δρόμο της τέχνης με τις πολύτιμες οδηγίες του καθηγητή του Βάρβογλη, που τον κατεύθυε με σταθερό χέρι, χωρίς όμως να περιορίζει με σχολαστικισμό τις έπαναστατικές τάσεις του νέου μουσουργού. Έτσι ο Καρυωτάκης απέκτησε μιάν άκέραια προσωπικότητα και μιὰ πρωτοτυπία στη διατύπωση των μου-

σικῶν ἰδεῶν, πού τῆ διατηρεῖ ὡς σήμερα σάν ἓνα «σήμα κατατεθέν» τῆς ἀδιαμφισβήτητης μουσικῆς του ἰδιοφυΐας.

Ὁ μουσικός Καρυωτάκης παρουσιάζει μέ τόν ποιητή Κ. Καρυωτάκη, πού εἶναι πρῶτος του ἐξάδελφος, πολλές ἐκλεκτικές συγγένειες στή δημιουργία μιᾶς ὑποβλητικῆς καί μυστικόπαθης ἀτμοσφαίρας στά ἔργα του. Ἡ ἀτμοσφαῖρα αὐτή εἶναι διάχυτη κυρίως στά τραγούδια πού ἔγραψε ἐπάνω σέ ποιήματα τοῦ Παλαμά, τοῦ Σικελιανοῦ, τοῦ Καρυωτάκη, τοῦ Χατζόπουλου, τοῦ Μορεάς, τοῦ Μαλακάση, τοῦ Παπαντωνίου, τοῦ Πορφύρα. Μέσα σ' αὐτά ξεχωρίζουν γιά τὸ ἰδιότυπο χρῶμα τους τὸ Τραγουδάκι τοῦ Μαλακάση, τὸ τραγουδι πού δέ θά τραγουδήσω τοῦ Καρβαίου, ἡ Θλίψη καί τὸ Ὀνειρο τοῦ Χατζόπουλου. Στά συμφωνικά του ἔργα — Συμφωνική Σπουδὴ σέ δύο δημοτικά θέματα — Μικρὴ Συμφωνία γιά ὀρχήστρα ἑγχόρδων — Παλλάντα γιά πιάνο καί ὀρχήστρα, Ἐπικό τραγουδι — Πρελούδιο, Ἰντερμέδιο καί Φινάλε γιά μικρὴ ὀρχήστρα — Ντιβερτιμέντο γιά μεγάλη ὀρχήστρα — Μουσικὴ σκηνῆς γιά τὸν Ἴωνα τοῦ Εὐριπίδη, ὁ νέος συνθέτης ἀναθεωρεῖ τὴν πρώτη ρηξικέλευθη αἰσθητικὴ του καί χαράζει νέο σταθερότερο δρόμο. Στά ἔργα τῆς μουσικῆς δωματίου, τὰ κομμάτια γιά πιάνο καί τὰ τραγούδια γιά ἀνδρική καί γιά μικτὴ χορωδία, φανερώνει δημιουργικὲς ἐξορμήσεις πού τείνουν σέ μιὰν ὀριστικὴ ἀποκρυστάλλωση. Αὐτὰ εἶναι μιὰ Παρτίτα γιά βιολί καί βιολονσέλλο, ἓνα Κουαρτέτο ἑγχόρδων, μιὰ Σονάτα γιά βιολί καί πιάνο, μιὰ Σουίτα γιά φλάουτο καί πιάνο, καί οἱ συνθέσεις γιά πιάνο: Πρελούδιο, Χορικό καί κανῶν. Σονατίνα, Παιδικὴ Σουίτα, Τρία μικρὰ πρελούδια, Παραλλαγές σέ δημοτικὸ μοτίβο.

Ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΖΑΣΟΓΛΟΥ εἶναι ὁ Βενιαμίν μέσα στήν οἰκογένεια τῶν σύγχρονων Ἑλλήνων συνθετῶν. Γεννήθηκε στὰς Ἀθήνας στὰ 1910 καί σπούδασε Ἀρμονία καί ἀνώτερα συνθετικά στὸ Ἐθνικὸ Ὄδειο στήν τάξη τοῦ Καλομοίρη. Ἀπὸ τὰ μαθητικά του χρόνια ξεχώριζε μέσα σέ ὅλα τὰ παιδιά τοῦ Ὄδειου γιά τὸ βάθος τῆς μουσικῆς ἀντιλήψεώς του, τὴ μουσικὴ φλόγα πού τὸν ἀνάδευε, καί τὶς πολλαπλὲς ἀνησυχίες πού βασάνιζαν τὸ πνεῦμα του καί τὴν ψυχὴ του. Οἱ ἀνησυχίες αὐτὲς ἐκδηλώνονται πολὺ νωρὶς μέσα στὸ δημιουργικὸ μουσικὸ του ἔργο, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὰ δεκαεφτά του χρόνια, κι' ἐξακολουθεῖ ὡς σήμερα μέ σταθερὴ κατεύθυνση πού τὸν ὀδηγεῖ στὸ κορύφωμα τῆς δημιουργικῆς ἀκμῆς του. Στὸ ἀναμεταξύ ὁ

στοχασμὸς του ὠριμάζει, ἡ γενικὴ καί ἡ αἰσθητικὴ του μὀρφωση συμπληρώνεται, καί ὁ νέος συνθέτης διατυπώνει ἀποκρυσταλλωμένο τὸ μουσικὸ του «πιστεύω»: «Κάθε ἀξίος πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ παρὰ νάχη τοποθετήσει τὸν ἑαυτό του μέσα στὸ πλαίσιο τῆς ἐθνικῆς περιοχῆς του, κι' ἀνάμεσ' ἀπ' αὐτό, μέσα στὸ σύνολο τῆς παγκόσμιας ζωῆς. Ὅσο πιὸ οὐσιαστικὴ κι' αὐθόρμητη γίνεται ἡ ψυχικὴ αὐτὴ τοποθέτηση μέ τὰ στοιχεῖα ἐπίγνωσης τῶν ὑποχρεώσεων του πρὸς τὸ ἔθνος του, τόσο περισσότερο ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὑποσυνείδητα πιά, γίνεται ὁ φορέας τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόπου του ὅπου κι' ἂν βρῖσκεται. Ἔτσι καί μόνο μπορεῖ νὰ νοιώσει σάν παγκόσμιο τὸ ἔργο πού ἔχει πατρίδα. Καί σ' αὐτὸ νομίζω πὼς ὀφείλονται τὰ σπέρματα τῆς χαρᾶς, τῆς ἀγάπης καί τῆς ψυχικῆς ἐπικοινωνίας, πού σκορπίζει στίς ψυχὲς τὸ πνευματικὸ καλλιτεχνικὸ δημιούργημα γενικά, καί πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα τὸ μουσικὸ ἔργο.»

Αὐτὴ τὴ σταθερὴ ὁμολογία πίστεως κρατεῖ ὁ Καζάσογλου σ' ὅλο τὸ πολὺμορφο, δημιουργικὸ του ἔργο, πού θ' ἀπαριθμήσω ἐδῶ, καί γιά τὴ σημασία πού παίρνει στή Νεοελληνικὴ μουσικὴ, ἀλλὰ καί γιὰ τὴ εἶναι ἀγνωστο στὸ μεγαλύτερο μέρος του ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ κόσμο:

Συμφωνικά ἔργα: Τέσσερα Πρελούδια τῆς Ἐπιστροφῆς ἀπ' τὸ Μέτωπο (1941) — Ἐλεγείο (1945) — Νάρκισσος, χορογραφικὴ Φαντασία (1940) — Πρελούδιο καί Μοιρολόι (1946) — Ἀρχαϊκὸ Τρίπτυχο — Πεπλοφόρες — Ἴκεσία — Πυρρίχη (1948) — Ἡπειρωτικὸ Πρελούδιο (1946), χορογραφικὸ Τρίπτυχο (εἰκόνες τοῦ Βουνοῦ, τῆς Θάλασσας, τῆς Γειτονιάς (1949) — Δειλινὸ στήν ἀρχαία Τανάγρα (1949) — Ἀρχαϊκὸ Πρελούδιο (1950) — Νιόβη, Δάφνις καί Χλόη, χοροδράματα (1950).

Μουσικὴ σκηνῆς: Ἀρχαῖες Τραγωδίες: Ὁρέστης — Αἶας — Ἀνδρομάχη — Μήδεια — Ἀντιγόνη (1950). Δράματα: Πενθεσίλεια τοῦ Κλάιστ (1939) — Ριχάρδος ὁ Γ' τοῦ Σαίξπηρ (1939) — Ὅπως σὰς ἀρέσει τοῦ Σαίξπηρ (1950) — Οἱ Μνηστῆρες τοῦ Θρόνου τοῦ Ἴψεν (1945) — Λυτρωμὸς τοῦ Κωτσοπούλου (1945) — Ἡ Γῆ εἶναι σφαῖρα τοῦ Σαλακροῦ (1946) — Ὁ Μαρσύας (1943) — Ἐλλάς τοῦ Σέλλεϋ (1947) — Νεφέλες Ἀριστοφάνους — Θεοκρίτου Εἰδύλλια (1950) — Πάπυρος Grenfeld: Παρακλαυσιθῶρα.

Γιά Κινηματογράφο: Τ' Ἀρραβωνιάσματα τοῦ Μπόγρη (1949) — Λύκαινα (1950). Ἔργα πιάνου καί

Μουσικής δωματίου και πολλά Τραγούδια—'Ολυμπιακός Ύμνος του Παλαμά για μικτή χορωδία—Για μία φωνή με πιάνο—Νανούρισμα έρωτικό—'Αρχαϊκή μινιατούρα—Βυζαντινή μινιατούρα—Λήθη—Βρυσούλα—Γαλήνη—Περασμένα—Τραγουδάκι—'Αργαλειός—10 Στροφές του Κ. Καρυωτάκη—6 Τρίπτυχα του Στεφάνου Δάφνη κ.ά.

'Ο ΜΙΧΑΛΗΣ ΒΟΥΡΤΣΗΣ είναι ένας διαλεχτός μέσα στους διαλεχτούς μουσικοσυνθέτες, μία δισυντάκτη δημιουργική ιδιοφυΐα, που πρόσθεσε στο αξιόλογο συνθετικό του έργο την άκαματη εργασία του ως αρχιμουσικός της 'Εθνικής Λυρικής Σκηνής και ιδρυτής και διευθυντής της «'Εθνικής Χορωδίας». 'Η Χορωδία αυτή έχει εξελιχθή με την εμπνευσμένη διεύθυνση του φλογισμένου από ιερό ζήλο αυτού έργατη της 'Ελληνικής Μουσικής, σ' ένα άρτιώτατο συγκρότημα που προκαλεί το θαυμασμό όλων των ξένων μουσικών, που περνούν απ' τας 'Αθήνας. Μπορεί πραγματικά να περηφανεύεται ότι είναι ο πρώτιστος συντελεστής της κάθε επιτυχίας που σημειώνει η 'Εθνική Λυρική Σκηνή στο ένεργητικό της.

Ο Βούρτσης είναι ο καθαυτό έμψυχωτής του σκηνοικού και του φωνητικού συνόλου. Παράπλευρα με το δημιουργικό του αυτό έργο, στο οποίο στηρίζεται σταθερά όλο το οικοδόμημα της 'Εθνικής Λυρικής Σκηνής, ο άκατάβλητος αυτός αρχιμουσικός εργάζεται και ως συνθέτης. Έγραψε ένα συμφωνικό ποίημα, Το Κυνήγι της χαράς, μία 'Ελληνική Φαντασία, μία Ραψωδία, ένα 'Ελεγείο για όρχηστρα, ένα Συμφωνικό Ύμνο για χορωδία και όρχηστρα και πολλά χορωδιακά έργα που εκτελέσθηκαν με μεγάλη επιτυχία από ανδρική και μικτή χορωδία: Το Μοναστήρι—'Η Ψαρόβαρκα—Το Καλύβι—'Υμνος στη Σημαία—'Υμνος της Σπάρτης—'Υμνος του 'Εργάτη—Στη Ρεματιά—'Ανθη του γκρεμνοῦ—'Ο Τρύγος κ.ά. Έγραψε ακόμη για πιάνο Πρελούδια, 'Ελληνικούς χορούς και μία Σουΐτα Γιορτή στον 'Αηλιά σε πέντε μέρη. Τα τραγούδια του Βούρτση για μία φωνή και πιάνο κατέχουν μία ξεχωριστή θέση στη Νεοελληνική μουσική για την άγνή διατύπωση του μουσικού αίσθήματος, την άδολη έλληνική έμπνευση και το χρώμα: 'Ο θάνατος του 'Αητού—'Ωϊμέι—'Ελλάδα—Παιδοούλα—'Εσπερινός—Τραγουδί της μητέρας—'Ονειρο ή ζωή—Γέρο-ζητιάνος—Καημοί της αγάπης—'Ο Γρύπος—Δέστε τὰ παιδάκια κι' ένα

πλήθος δημοτικές μελωδίες με έλεύθερη έπεξεργασία για χορωδία a capella.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ γεννήθηκε στην Καβάλλα στα 1910, σπούδασε σύνθεση και πιάνο στο 'Ελληνικό 'Ωδείο και στην Θεσσαλονίκη με τον Ριάδη. Έγραψε τὰ έξης έργα: Συμφωνικές εικόνες για όρχηστρα: Ειδύλλιο—Χορογραφικό Πρελούδιο—Κουρσάρος. Ένα δραματικό ειδύλλιο 'Αγνός, υπόκρουση στο κείμενο του Μ. 'Αλεξά. Ένα συμφωνικό ποίημα Βασίλης 'Αρβανίτης έμπνευσμένο από το δώνυμο έργο του Μυριβήλη. Μία Συμφωνία. Έργα για πιάνο: Πρελούδια—Νυχτερινά—Σκέρτσος—Χοροί κ.ά. Σονάτα για βιολί και πιάνο—Μενουέττο—Φαντασία—Μπουρλέσκα, Σερενάτα. Τραγούδια: Μελέμι—'Ανοιξη—Μόυχρωμα κ.ά.

'Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΜΠΕΡΤΗΣ έγινε κυρίως γνωστός με την επιτυχία που έσημείωσε με το μελόδραμά του 'Ερωτόκριτος, γραμμένο επάνω στο έργο του Θεοδώρου Συναδινού που παίχθηκε μ' έξαιρετική επιτυχία. Πρόκειται για μία βασικά 'Ελληνική μουσική δημιουργία, στην οποία ο σκηνοθέτης χρησιμοποιεί Κρητικά μοιζα, παρεμβάλλοντας στην όρχηστρα του όργανα παραπλήσια με την Κρητική λύρα. 'Ο 'Αλμπέρτης έγραψε ακόμη ένα συμφωνικό ποίημα Παπᾶς Ειδωλλολάτρης έμπνευσμένο από το δώνυμο διήγημα του Δημοσθένη Βουτυρά, που έπαιξε ο Μητρόπουλος, και πολλά τραγούδια και έργα για πιάνο.

'Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε στο Παρίσι. Σύνθεσε για όρχηστρα τὰ συμφωνικά ποιήματα: 'Η 'Αβυσσος και Εικόνες απ' τη Φύση, και ένα 'Ορατόριο 'Ο μετανοών 'Αμαρτωλός. Έγραψε μία Σονάτα για βιολί και πιάνο, ένα Τρίο, δύο Σονάτες για πιάνο, 12 Πρελούδια, 3 Σπουδές Κονσέρτου, Χορούς, έργα για μικτή χορωδία και όρχηστρα, μουσική υπόκρουση στο θεατρικό έργο του Πολυβίου Δημητρακοπούλου Το Κριτήριο και πολλά τραγούδια: Βαλανιδιά—Νανούρισμα—'Ο καλός τραγουδιστής—Περασμένα νειάτα—Πάνω στο βουνό—Το γλυκός συναπάντημα κ.ά.

'Ο ΙΩΣΗΦ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (Γκρέκας) έχει συνθέσει Συμφωνίες άνεκτέλεστες ακόμα, σκηνοική μουσική για αρχαίες τραγωδίες και ένα πλήθος τραγούδια.

'Ο ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ανήκει στη νεωτάτη γενεά των 'Ελλήνων συνθετών και βρίσκεται ακόμα στο πρώτο στάδιο της μουσικής του εξέλιξεως, που παρου-

σίασε ως τώρα καταπληκτικές αποκαλύψεις. Μιά Σουίτα από Πρελούνια και Χορούς που έγραψε για πιάνο — Έμβαστήριο — Συρτός — Σύνομιλία — Τσάμικος — Μαντινάδα — Μπάλλος — Νυχτερινό — Καλαματιανός — Μεγάλη Σούστα, ένθουσίασε σε τέτοιο βαθμό τον φημισμένο Άμερικανό πιανίστα Τζούλιους Κάτσειν, ώστε την περιέλαβε στα προγράμματά του και την εκτελεί μ' έξαιρετική επιτυχία σ' όλες του τις περιοδείες στην Εύρωπη και στην Άμερική.

Ο Χατζηδάκης είναι ένας τολμηρότατος μουσικός πρωτοπόρος της εποχής μας. Φανερώνει τη λαχτάρα του για ένα νέο δρόμο, απόκρημνο κι επικίνδυνο, και ζητά ν' ανανεώσει την υπερκορεσμένη μουσική ατμόσφαιρα με πρωτόφαντα ζωτικά στοιχεία, βασικά ελληνικώτατα. Με τη δύναμη του ρυθμού, προκλητικά αμείλικτη, κανονική και ισορροπημένη στα μεγαλοφάντα στα ζιγκ-ζάγκ που χαράζει με σταθερή θέληση, επίμονη, κυρίαρχη του συνόλου. Ο Χατζηδάκης δεν ακολούθησε ως τώρα συστηματοποιημένες σπουδές ανώτερων θεωρητικών. Καθοδηγείται υποσυνείδητα από την παντοδυναμία του μουσικού του ένστικτου. Είναι μια πρώιμη μουσική ιδιοφυΐα που μās χαρίζει ή Κρήτη, και που προεξοφλεί από τώρα μεγάλες μελλοντικές δημιουργίες. Έγραψε ως τώρα πολλές υποκρούσεις σε θεατρικά έργα. Ματωμένος Γάμος του Λόρκα, Λεωφορείον ό Πόθος — ό Έμποράκος — μουσική για τά φίλμ Φωτεινή Σάντρη, κι ένα μπαλλέτο «Ό Καπετάν Άνδρέας Ζέπος». Ό νέος αυτός ρηξικέλευθος συνθέτης βρίσκεται ακόμα στό στάδιο μιās ανυπόμονης δημιουργικής έξορμήσεως, που θά καταλήξει στην όριστική αποκρυστάλλωση του έργου του.

Στή νεώτερη γενεά τών σύγχρονων Έλλήνων συνθετών ανήκουν και ό Θέμος Μόρος, ό Σόλων Μιχαηλίδης, ό Γεώργιος Βώκος, ό Γεώργιος

ος Πλάτων και ό Άργύρης Κουνάδης.

Ο ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ είναι ό πολυγραφώτερος Έλλην συνθέτης, που γνώρισε, ένόσω ζούσε, τή μεγάλη δόξα του έλαφρου λυρικού θεάτρου. Δημοφιλέστατος, ετύχησε νά ιδή τό έργο του υιοθετούμενο πανηγυρικά από τον Έλληνικό κόσμο. Πολύ δίκαια οί θαυμαστές του τον έπωνόμαζαν «Λέχαρ της Ελλάδος» για τήν πολύπλευρη έμπνευσή του και τή μελωδική του έφευρετικότητα. Ό Σακελλαρίδης έγραψε δύο μελοδράματα, που παίχθηκαν και παίζονται πάντα με αδιάπτωτη επιτυχία: Τό στοιχειωμένο Γεφύρι και τήν Περούζέ. Η παραγωγή του σε όπερέττες είναι πλουσιώτατη, γεμάτη από μουσικό οίστρο, δροσιά, άβιαστο αίσθημα και χάρη. Τis ώραιες έκφραστικές μελωδίες του τραγουδούν με ξεχωριστή αγάπη τρεις γενεές. Ό κοσμαγάπητος αυτός συνθέτης έγραψε περισσότερες από πενήντα όπερέττες, μέσα στις όποιες τήν πρώτη θέση κατέχουν ό Βαφτιστικός — τό Πικ-νίκ — τά Παραπήγματα — τό Τσιγγάνικο αίμα — ή Γλυκεία Νανά — Θέλω νά ιδώ τον Πάπα — ή Δεσποινίς Τίπ-τόπ — Σατανερλί — ό Υπνοβάτης / κ. ά. Ό Σακελλαρίδης δημιουγούσε διαρκώς νέα θαυλερά έργα ως τό θάνατό του, τον όποιο θρηνεύει όλη ή μουσική Ελλάδα.

Στή σχολή του Σακελλαρίδη ανήκει και ό συνθέτης του έλαφρου λυρικού θεάτρου Νικόλαος Χατζηαστόλου, που έγινε γνωστότατος και αγαπητός στον Έλληνικό λαό με τους Άπάχηδες τών Άθηνών, τό λαϊκώτερο Έλληνικό έλαφρό μελόδραμα, τις όπερέττες Έρωτικά Γυμνάσια, Η γυναίκα του δρόμου, Η γκρεμισμένη φωλιά, Τό κορίτσι της γειτονιάς, Η κατάρα του πατέρα κι ένα πλήθος ελληνικών τραγουδιών μ' έντονο επιτόπιο χρώμα και γνήσιο μουσικό αίσθημα

ΣΟΦΙΑ Κ. ΣΠΑΝΟΥΔΗ

